

Retro világ 2004

GRAFIKA DIPLOMA AZ IPARMŰVÉSZETIN



Végzős hallgatónk:

1. Balázs Éva, 2. Baranyai András, 3. Belső Angéla, 4. Benczúr Zsuzsa, 5. Csókás Eszter, 6. Kara Eszter, 7. Kolonics Orsolya, 8. Koncz Tímea, 9. Köblös Zsuzsanna, 10. Lannert Ádám, 11. Miskolczi Noémi Martina, 12. Murányi Kristóf, 13. Szabó Sándor, 14. Szöllősi Géza, 15. Thébész Gábor, 16. Turmy Zoltán.
Az előtérben a Magyar Grafika e számában bemutatott illusztrátor-grafikusművész F.A. Felvidéki András, a Magyar Iparművészeti Egyetem tanára látható.



1

Mi a divát mostanában? Merre van az előre és a hátra? S vajon ha hátra tekintetünk előrébb léphetünk eközben? Divát lett a retro és divatos maradt a tervezőgrafika.

Korábban voltak a retrospektív filmvetítések. Nagyon szerettem. Igazán szép és izgalmas filmek kerültek egy-egy alkalommal bemutatásra. A retro világ azonban valami más. Hajlamos lennék azt mondani, szívünkhöz közel áll, hiszen a mai hallgatónak mindaz retro, ami nekünk gyerekkorunk minden napjait jelentette. A hatvanas, sőt az azt megelőző éveket: a csatos bambitól a jaj-ügy-szeretem-én-a-strandot slágeréig, a május elsejei felvonulásokat a lufikkal és ünnepi rántotthúsos zsemlékkel (ideológia nélkül), a fotelok támláit díszítő kispolgári csipke kézimunkákkal, a rádiók sárgás billentyűivel és varázsszemével, a villamosra váltható hetibérlettel, amit még a kalauz lukasztott (de ha ügyesen levasaltuk egy újabb hétre is alkalmas volt), a lakáskultúrában hódító biliárdlátkó lábú arpi formákat idéző amőbaasztalokig, a divatpöttyes, majd az elsőhullámos miniszoknya és a hegyesorrú cipő (na azért nem annyira mint manapság!) fergeteges sikeréig.

És a grafika? Milyen is volt akkoriban? Alapjaiban más: és

ez nem a kreativitás hiánya, inkább a technológia korlátai miatt mára – afféle – primitív bájt kapott. Pedig.

Pedig az alkotók profik voltak, és a munkák erősek. Az ideológia mázát lehántva e kor sok jeles munkáját sorolhatnánk fel itt, de tekintsünk előre: az idei grafika diplomára, amely íme bőven adott lehetőséget a viszszaállásra.

Idén tizenhat hallgató mutatta be záróvizsga-kiállításon az utolsó félév folyamán készített diplomamunkáját.

Balázs Éva egy fiktív irodalmi könyvkiadó arculattervét és az általa választott kiadói paletta megjelenő köteteit, különféle reklámanyagait készítette el. A Nova kiadó (itt a név a retro) a legjobbak közül való lehetne ma hazánkban! Igényes és visszafogott, modern minimalart és funkcionális alkalmazhatóság a designban, míg a szívem szerint is kedvelt könyvek változatos és mégis egységet ígérő borítóival a kreativitásban adtak szép példát.

Baranyai András esetén a vezetővel való viszony primér. Oly brutális, mint munkájának fanyar humora. De ez kicsit se bánt, mert a foci – itt főtéma – művészkönyvi variálása annyi bájjal jár együtt, mint kisvárosi cégtáblafestők itt-ott még feltehető alkotásai.

„A foci egy olyan téma, egy olyan hatalmas massa, amelyből bőségesen lehet meríteni” – írja dolgozatában.

Belső Angéla kilóg a sorból: Borges A babilóniai sorsjáték című novellájának kitalált világát a valóságba helyezi át. Erős empátiával és aprólékos részletességgel. Ez az elbeszélés a mezopotámiai időkig visz visz-



2.



3.



4.



szá. Igazi Borges-i fikció, melynek alapján a tervező életre hívta a Társaságot és megalkotta az írásban szereplő működési szabályzat szerint valamennyi apróbb (emblémák sorozata) és nagyobb (sorsjegyek, ephe-merák) grafikai elemet. Munkája szép, egységes és átgondolt. A tervezőgrafika és az irodalom harmonikus kapcsolatára ad jó példát.

Benczúr Zsuzsa szintén irodalmi alapokon indul. Szándéka már a téma (evés, étkek, készítésük és szokásaink) jól választott címében: Gusztus tettenérhető. Művészkönyve a születéstől (majdnem a halálig) az étkezéshez fűződő kapcsolatunkról szól, amely némelyeknél passzió, másoknál luxus, van akinél tobzódás és titkos gyönyörök forrása, vagy emberi gyengeség, de nekünk, olvasóknak meglepő intellektuális kaland, amelyben az összegyűjtött anyagok a tervező finoman ironikus humorát felvillantó illusztrációi között sok érdekes ismeretet, nívós irodalmi szövegeivel (nemcsak) kulináris élményt kínálnak.

Csókás Eszter brechti világba invitál, noha A csodálatos mandarin bábszínházi adaptációja Lengyel Menyhért zenei világához (Pantomime groteszk, 1910) kapcsolódik. Ugyanakkor a mű felnőtt bábos megjelenítéséhez az indonéz wayang marionett figuráit öltöztette fel. A kétdimenziós figurák és a háttér egybefotózása a műhöz készített kiadvány illusztrációiként jelennek meg. A diplomatervezés részeként készített színházi arculat csak felvillanás az előadás bábtervezői munkái között.

Kara Eszter diplomamunkája már nevében is Dráma. Tucat-

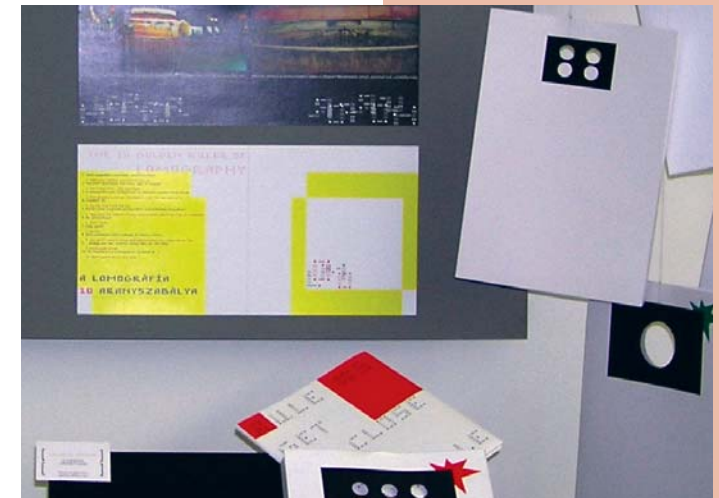
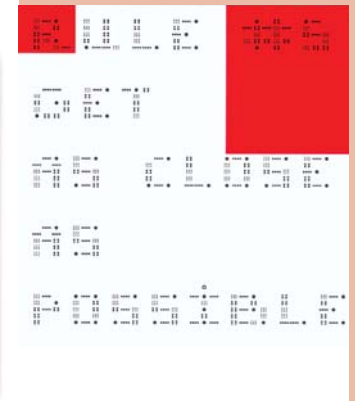
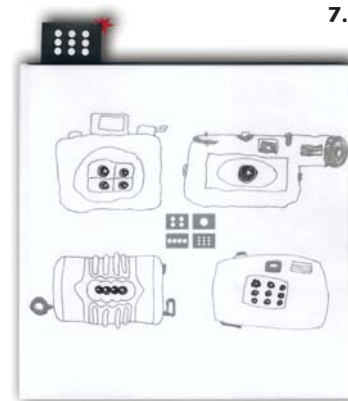


6.

nyi színházi plakát a Katona József, a Sufni és a Kamra számára. Ez az önként vállalt feladat jó kalandozást kínál a Tarduffe-től Bozsik Yvett Állatfarm adaptációjáig. Nekem ez utóbbi plakátja tetszett leginkább. Munkái irigylésre méltóan gazdag színházi élményt sejtetnek.

Kolonics Orsi egy megszállott tervező. Két dolog szállta meg: megihlette a betűtervezés és rabja, ma már talán apostola lett a lomográfiajának. Nos ez utóbbi biztos magyarázatra szorul. A lomo fotógépek olyan képeket készítenek, amely a spontaneitás, az egyedi és az egyszeri véletlen élményét ötvözik. Van amelyiknek keresője sincs, másikkal színes vakuk villannak exponálásakor új fényt adva a képnek. Szóval nem egy kommersz. Hogy mennyire művészi? A megjelenésében is impozáns könyv (melynek 1. számú számozott példányával én rendelkezem!) gazdag választékot kínál a tervező felvételeiből. Munkáját – szemben a lomo jellemző esetlegességével – szigorú kompozícióval alkotta. Személyes (saját és kölcsönvett) irodalmi élményeivel

7.

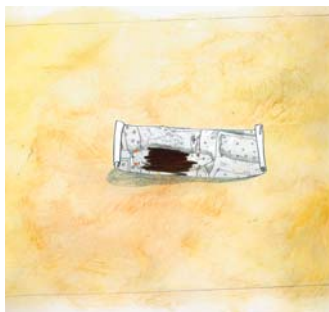




8.



9.



12.



tette olvasmányossá. A kötet egyik erénye a soknyelvűség, mintegy a lomográfia nemzetköziségére utal.

Koncz Tímea annyira grafikus, hogy még a diploma erejéig sem tudott lemondani a ceruzáról. Ez illusztrációs könyvecskéjének vállalt témája. És persze nem csak hagyományos módon: a ceruza-sárgarépa, a ceruza-kolbász, a ceruza-fütyi vagy a ceruza-vámpírfog a sokféleséget példázza munkájában. „Szándékom, hogy a könny mondanivalója nyelvi és országhatárok nélkül is érthető legyen.”

Köblös Zsuzsa a meséket és a – talán nem is igazán – gyermekeknek szóló irodalmat választotta. Valljuk be, az irodalmi anyag kiváló sőt inspiráló. Sok sikeres és szeretett illusztrációs emlékem között (Reich, Réber, Sajdik) nehéz feladat is volt. Három diszkrét kötetében a képek szerzői életre kelnek a könyv lapjain, sajátosan teljesednek ki az előzék és a borító köblösi világában.

Lannert Ádám nehéz eset: 10000MHz Overdrive. Azaz vizuális koncepciók zenei ha-



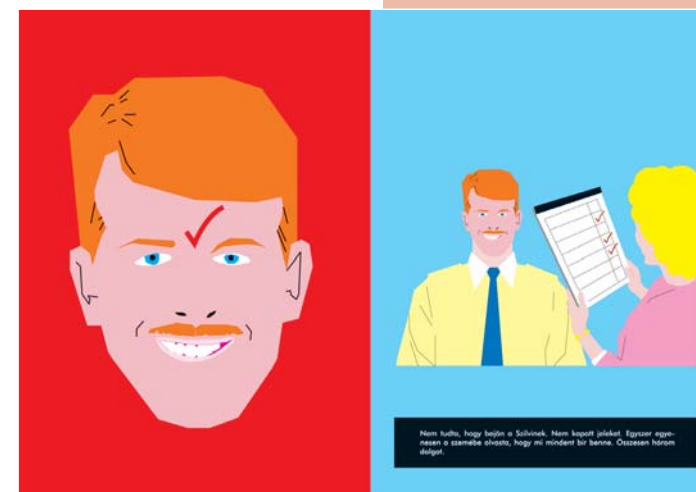
tásra. Vagyis kép és hang. Mint írja: „a zene hallgatása közben pillanatnyilag megélt saját benyomásaimat jeleníti meg egy adott közegben. A választott közeg a maszkok misztikus jelensége...” Másik, szintén a zenéből táplálkozó témája promóciós kiadványok. „Szándékom ezzel, hogy a vizuális koncepciót saját véleményemen túl piacközelihez hozzam.”

Miskolczi Noémi Martina az egyik legkövetkezetesebb diplomázó hallgató. Következetes magához, saját képi világához, amelynek öntörvényű jellegét a korábbi évek munkáiban is megismertük. Tarott kártyájának egyedi grafikai stílusa: a misztikumhoz a téma, a témához a hallgató igazán közel áll. Alakjai izgalmas átírásával, az igazi, autentikus tarotlapokat idéző stílusok ötvözetét adja. Majdnem-fakszimilék.

Murányi Kristóf retrója már olyan, mint egy hátrabukfenc. Halálugrás. Fricška. Szándéka szerint a szöveg a végtelenig absztrahált képek illusztrációi – és nem fordítva. Clip-art képek halmozása. Banális és örjítően pejoratív. Bulvár és manipulált,



10.



12.



13.



14.



mint a bárgyún-hülye minden napok médiája, amely piederstálra emeli a közhelyet. A való világok és a plázákban tébláboló tinik világának habosra vert elixírje. Bőszít és olvasásra késztet. Három kötet, mondhatni más-más téma, de valójában ugyanaz, ugyanaz és ugyanaz!

Szabó Sándor a magyar betűtervezők szépen gyarapodó új generációjának tagja. Vállalásában rögvest a nehezebb, ám személyéhez közelebb álló feladat felé fordult: groteszket választott. Grafikai munkáiban a jelszerűen egyszerű formákat eddig is szívesen és jól alkalmazta, habitusához ez a munka illett. Betűterve sajátos ízzel oldódik fel, geometrikus jegyei finom ívekkel válnak egyedivé. Nem könnyű dolog betűt tervezni, sok önmegtartóztatás is kell hozzá. A tervező Papria névre keresztelt betűit bemutató kis füzetekben végre kiélhette alkotói szenvedélyét is.

Szöllősi Géza nagyszerű lehetőséget kapott! Mondhatni korosztályos rendezőtársa Pálfi György készülő Taximédia című filmjéhez tervezhetett u.m. speciális művészi tervezőként különböző látványelemeket és tárgyakat. Retro persze itt is bőven akad, hiszen a történet ideje, a hatvanas évek, eleve ezt az egyébként szuverén visszatekintést igényli. Kellékei és díszletelemei tág teret kaptak, a szoft pornótól az agitatív politikai kurzust idéző fiktív plakátokig, amelyek akár nem létező kordokumentumokká is válhatnak. A filmesek megbízása személyében megfelelő alanyra talált.

Thébesz Gábor vagyis hát inkább: betacarota.hu. „...munkám egyfajta személyes ref-

lexió, melyben az »urban art« eszköztárat felhasználva próbálok kapocsként összekötni a valós és virtuális köztereket.”

„A betacarota név önálló brandként történő bevezetése a műfaj sajátosságaiból kifolyólag a gerillamarketing eszköztárával operálva egyszerre népszerűsíti magát a projektet és az utcai művészetet...”

Siteja az online galéria mellett fórumként is szolgál, ahol a e virtuális köztér szereplői találkozhatnak.

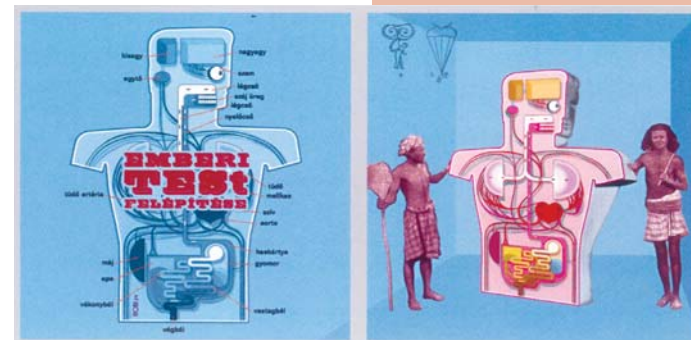
Turny Zoltán nehéz, de érdekes és nagyon is aktuális feladatot választott. A feléledő egri borvidék arculatát, és azon belül a superior elnevezéssel külön exkluzív borként kiemelt bikavér csomagolását tervezte meg. Munkája valóságos felvetés és a csomagolások felől tekintve véresen komoly. Az értékesíthetőség és általában is a marketing fontossága élő probléma, igazi tervezőgrafikai feladat. Munkájával a borszakma és az általa vállalt esztétikai szempontok közös eredőjét kereste.

Túl vagyunk az idej diplomán. Érdemjegyek születtek, és jutnak feledésre. Helyesen. Talán egy picit tovább megmarad azonban ez a pár oldal és még inkább a remény, hogy végzett grafikusaink érdemeik szerint sok szép munkával gazdagíthatják majd vizuális kultúránkat.

Túl vagyunk már az idej felvételin is: az egyetem – szokásosan legkeresettebb – szakán 46-an kezdenek meg tanulmányaikat. Öt év múlva szívesen találkozoznánk velük is ezen a fórumon.

Nem csupán virtuálisan...

MACZÓ PÉTER



15.

